

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:
 pe un an 20 cor.
 pe 1/2 an 10 cor.
 pe 1/4 an 5 cor.
 pe o lună 2 cor.
 N-ri de Duminică pe an 4 cor.
 pentru România și străinătate pe an
 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un nr. garoad : prima dată 14
 bani; a doua oară 12 bani; a treia
 oară 8 b. de fiecare publicare.

Atât abonamentele, cât și inserțiile
 se plătesc în avans în Arad.

Telefon pentru oraș și comitate

Scrisori adresate nu se primesc

Sistemul de guvernare în Ungaria.

III.

Vedem deci, că prin fel de fel de rezonanțe absurde vreau să ne răpească drepturi naturale omenești și drepturi cetățenești înscrise în legi pozitive. Drepturi garantate prin legi individului aparținător vre-unei naționalități cu privire la folosirea oficială și cultivarea limbii sale și bisericii noastre naționale cu privire la dreptul de susținere de școli, atacă guvernul. Nesocotește cu desăvârșire principiile creatoare ale epocii de liberalism, pentru-că liberalismul pentru dănsul nu e decât un vel, pentru politica sa parțială de rasă. Interesul comun îl împinge mereu față cu individul, intervenție de stat, statificare și centralizare urmărește în toate acțiunile sale.

O face asta, întâiu din îndemnul psihologic al ori-cărei puteri centrale, a doua pentru-că e de credință, că aceasta corespunde cu interesele tendențelor de maghiarizare a naționalității maghiare.

Că Deák Ferencz și Eötvös J. n'au văzut nici-o primejdie pentru unitatea din punctul de vedere politic al națiunii maghiare în faptul dacă copilul român își primește instrucția în limba sa maternă — o dovedește și aceea, că tot în textul acestei legi, (§. 17) au cuprins dispozițiunea, că fiecare cetățean al patriei — și în institutele de stat — și primească instrucția în limba maternă. Ba chiar în interesul unității politice a națiunii ungare au ținut-o aceasta de necesar. Și tocmai în aceasta consistă liberalismul legii, că nu împărtășește naționalității maghiare privilegiul în detrimentul celorlalte naționalități. Noi suntem cetățeni ai patriei tot așa de egal îndreptățiți ca și concetățenii noștri de limbă maghiară și avem dreptul ca pe banii statului, la care și noi contribuim, în limba română să ne căpătăm instrucția. Va să zică în limba noastră maternă așa pre-cum cetățenii de limbă maghiară și-o primesc asemenea în limba lor maternă. Noi nu vrem să fim iobași, ci cetățeni ai patriei. Dacă guvernul are dreptul să pretindă dela noi, să fim patrioți credincioși, de-ne în schimb și drepturile care ne compet. Ce politică parțială de rasă face însă guvernul, să invederează și din împregiurarea că vrea prin lege să decreteze, că în cazul când 20% a elevilor ce cercețează școala confesională sunt de limbă maternă maghiară, aceștia să se instrueze în limba lor. Însă tot acest drept ni-l detrage nouă, chiar și atunci când școala de stat e înființată în comună curat românească.

Dar tocmai pentru-că guvernul maghiar vrea, că dănsul nu e guvernul responsabil numai al cetățenilor *naționalității maghiare*, ci și al cetățenilor *naționalităților nemaghiare*, și fiind-că mai mult de jumătate a locuitorilor Ungariei sunt cetățeni nemaghiari,

al căror interes nu e maghiarisarea, pe de altă parte fiind-că o parte foarte mare a cetățenilor acestei patrii, este exclusă dela exercitarea drepturilor constituționale, prin urmare reprezentanța nu e adevărată — guvernul nici cu drept, nici cu dreptate nu se poate provoca în privința aceasta la interesul public, pentru-că dănsul nu promovează decât interesele unei naționalități. Adevărul acestei acuze o dovedește și împregiurarea, că dacă guvernul maghiar dă vre-unul cetățean nemaghiar ajutor din bani publici, vrea să-l lege de condițiunea, ca acesta să abdică de anume drepturi în legătură cu folosirea oficială a vre-unei limbi. De es. la instrucția religioasă, ca aceasta să se învețe respective propună în limba maghiară. Vreau să ne obsedeze idea, că noi numai atunci suntem cetățeni patrioți, dacă primim însușirile, tipul specific, spiritul și limba naționalității maghiare și pe a noastră o abandonăm. Și pentru-că noi nu suntem dispuși la aceasta, suntem «agitatori» «trădători de patrie» și stie Dumnezeu mai ce.

Dar mai mult în privința folosirii limbii simțim nedreptatea. O simțim aceasta și pe terenul economic. Cu toate, că poporul nu capătă aici acasă pământ unde să lucre, pentru-că la noi nu este decât proprietate mare și mică, proprietate mijlocie lipsește, guvernul ne colonizează Ciangăi, cărora le acordă apoi toate favorurile. Pe seama acestora parcelează dominiul, îi scutește de dări, le mijlocește împrumuturi etc. cu un cuvânt toate înlesnirile li se fac. Ear bietului proprietar mic român îi i-au pernele de sub cap, pentru-că nu poate îndestul câștiga și nu poate plăti darea mare. Iată naintea noastră așa numita acțiune de mântuire secuiască. Le construiesc linii ferate, li se fac comasări, li se împart mașini și în tot chipul sunt ajutați pentru a le asigura supremația economică. Mai mult, ministrul de agricultură a sistemizat o secție specială pentru interesele Sécuii. Ear acum își bat capul cum ar putea pe banii statului înființa o bancă mare secuiască. Pe Alföld într'astea organizează cursuri economice, promovează industria casnică, producțiunea poamelor, prăsierea rațională a galitelor etc. etc. Ear firmelor din Budapesta li se dau enorme subvenții pentru crearea de fabrici.

Noi singuri suntem cari numai plătim și suferim.

Stările acestea revoltă în noi *simțul de drept omeneșc*. Guvernul vrea să ne despoae de drepturile cetățenești, pe care un liberalism înălțat ni le-a hărăzit și vreau să ne aducă la epoca unde numai Maghiarul e domn, ceilalți sclavi: **în epoca iobăgiei moderne!** Azi individul la noi așa se tratează: Ești Maghiar? Atunci ai dreptul să aștepți spriginul guvernului. Nu ești Maghiar? altă limbă vorbești? Atunci rămâi pentru tine, la sprigin atunci să conțezi, dacă te vei fi făcut *Maghiar*.

Adânc vătămătoare este starea aceasta pentru noi, și pentru-că între împrejurări și moravuri atât de stricate, caracter, virtute nu se poate desvolta și nu poate înflori. Ne despoae guvernul de un drept natural, d-a ne cultiva așa cum ne place și în direcțiunea care corespunde mai ales talentului, firii noastre și care ne-ar fortifica mai temeinic pentru lupta grea a vieții.

Avem sentimentul, că o crâncenă nedreptate se petrece față de noi. Crâncenă exploatare, împotriva căreia noi trebuie să luăm luptă pe moarte pe viață.

Noi servim statul, ne dăm contribuția de avere și de sânge și puterea de stat prin milioanele plătite de noi, vrea să ne desbrace de ființa naționalității noastre, de drepturile noastre. Vedem că pentru promovarea culturii noastre, din bani publici noi nu primim nici o para. Vedem, că deși legea zice, că cetățenii fără deosebire, în limba lor au să-și primească obstrucția, guvernul nu esecută legea. Vedem că guvernul e saturat de politica de rasă. Pe multe, multe lucruri risipește banii publici, cari dacă sunt spre folos societății maghiare, câștige și-le pe cale socială — pentru-că pe stat nu-l pot importa. Vedem, cum milioane cheltuește guvernul pentru scopurile artei maghiare, în vreme ce populațiunea emigrează, stă pe marginea prăpastiei economice. Vedem colonisările, acțiunea de mântuire secuiască. Zilnic auzim frazele «trebuie să ridicăm greutatea specifică a culturii maghiare» și «trebuie să creăm supremația economică socială și maghiară».

Cu un cuvânt vedem că e mare, prea mare deja nedreptatea și că noi avem numai datorii și sarcini, dar drepturi n'avem.

În comune curat românești guvernul numește ori își alege prin volnicii astfel de funcționari, cari ori de loc, ori foarte puțin vorbesc și înțeleg românește. Acestora firește nu le prea place să vie în atingere cu poporul, și cerinței, înscrisă în art. XLIV : 1868, că funcționarii publici sunt obligați a folosi în contact cu poporul limba acestuia, — nu pot corespunde. Citațiile și alte sentențe — în chip ilegal — li-se comunică numai ungurește și astfel bietul popor e avisat la aceia cari zi de zi îl despoae: în mare parte la funcționarii publici. Aceștia nici nu regretă situația. La asta observă dănsii, învețe poporul ungurește. Apoi învețe, însă atâta tot nu va putea învăța, ca să înțeleagă rescriptele oficiale ungurești. Pe de altă parte și așa va uita și ce învață, pentru-că înzădar, Românul își iubește numai limba sa. Cu altă limbă nu se prea poate obișnui și mai ales cu limba maghiară, cu ordinea ei întoarsă de cuvinte. Și apoi e dreptul său elementar, că funcționarii să-l servească în limba sa proprie, aceasta îi asigură și legea. De ce să angajează deci cu forța oameni, cari nu-s în stare să corespundă acestei cerințe?

„Să fie lumină“.

— Reflexii la „Revista noastră“ și mai ceva. —

II.

Astfel s'a împărăginit și acel puțin dor de carte care, la stăruința dascălilor cuminti, a mai putut să străbată la inima unor seminaristi la eșirea din școală. Ear „cel mai mare“ n'au luat măsură ca patrimoniul dus din școală să sporească și să devină un amulet al candidatului de preoție, care să-l scutească, ca pe preot, de pericolul prea desului și prea tristului proces de rusificare.

Dacă chiar am ajuns, după o mică abatere, la a constata aceasta regretabilă apariție, e chiar la loc a accentua, că plănuită revistă, pe lângă că ar închide în parte calea posibilității unui asemenea proces de descompunere intelectuală — morală, printr'o bine chibzuită redactare, ar fi totodată și un mediu, un organ intelectual, prin care s'ar induce întregii studențime teologice un *nou și același spirit*: al ambițiunii și dragostei de carte, al sporirii patrimoniului adus din școală, în scurt un nou și același mod de cugetare și acțiune. Cel puțin aceasta e consecvența logică a lucrului.

Din armonizarea vederilor, din plântarea unui singur ideal, din unificarea forțelor studențime înfrățite de pe băncile școlii în numele iubirii de carte, la tot cazul ar rezulta și în viața celor înfrățiiți cu totul alte idei și niusițe de cât cele de azi (vorbesc de referințele dela noi!), și întâi de toate promovarea și susținerea clerului românesc la nivel de cultură bisericască pe o treaptă cu alte cleruri din țară și lume. De nu azi, mâne ca sigur.

Poate am avea atunci și literatură bisericască și nu vardapeți numai!

Pentru cealaltă parte a cuvântului părintelui Muntean, ca adică „vardapeți“ cu profesorii universitari și de pe la seminare să înceapă munca, bine-ar fi d'ar să tocmai asta mai cu cale. De cât că, în cazul de față, e vorbă de o idee eșită din cercuri studențești. Ea formează azi proprietatea intelectuală-morală nu a individului ori indivizilor, ci a colectivității studențime. Al acesteia e dreptul a-i da viață realitate ori a o prohodii. Și vom vedea ce va face. Noi cei eștiți deja peste pragurile școlilor teologice, și cu atât mai vârtos „vardapeți“ și profesorii să lăsam cursul normal afacerii: să o decidă studențimea care e singura chemată. Apoi ne revine și nouă celor din afară partea să ne cumpenim inima și forțele intelectuale. Până atunci e nu numai de demnitatea ci și

de datorința studențime a urni ideea spre calea realizării.

Sperăm, tinerimea își va ști datorința. Întâi de toate însă are trebuință să ajungă la un punct comun de înțelegere: de este, ori ba, posibil și între ce condiții realizarea ideii acelei reviste; să-și croiască steagul, să-și ficseze principiile.

Și aceasta se recere cu atât mai mult, cu cât e vorba de marele interes, de a ajunge la unificarea vederilor unei studențime care, în felul proiectat, n'a mai stat în directă comunicare de idei dacă o privim în colectiv, deși același e idealul religios-moral atât dincoaci, ca și dincolo de Carpați, cum observă dl Balan.

Ear apoi un anumit timp pentru cristalizarea ideilor și un deosebit tact pentru precisarea punctului comun de mâncare pentru a ajunge la raționabile stabiliri concrete, sunt cu atât mai necesare pentru acțiunea ce e a se întreprinde, cu cât aveam a face nu numai cu distanțe geografice, ci mai ales cu raporturi externe deosebitoare (politice și bisericăști) între teritoriile pe cari se află centrele teologice, menite a se lega într'o unitate morală-spirituală cât mai strânsă.

Și dacă, în legătură cu rectificările ce le datoream părintelui M., mi-s'a dat din nou să iau cuvântul, mi-aș mai permite o observare: Cernerea vederilor nu numai ar dovedi un interes de cauză, dar ar avea și alte bune roade, și cred că aceasta cauză de o importanță capitală în mijlocul referințelor noastre actuale ar putea avea titlu în ziaristica noastră cel puțin p'atăta, cât loc se da senzațiilor zilei, bună-oară răboiul ruso-japonez și celui dintre noi.

Deci s'auzim și pe alții.

Părintele M. a spus un cuvânt și merită să ne fixăm din el momentul, că mai sunt și alții cari sunt pentru realizarea revistei, și cari și-ar închina cu dragă inimă condeiul în serviciul idealului, spre care ar fi să tindă o asemenea revistă de felul acelei proiectate.

Deci să auzim și pe alții!

Din parte-mi, rog pe amicul Balan pe aceasta cale ca, în interesul afacerii, într'o cât află de bine, ca cel-ce a pus în circulație această idee, să-și însușiască de a sa următoarea propunere: *Studențimea să-și aleagă din smul său, de fie-care centru teologic, și încă înainte de încheierea anului școlar* (ca să nu-i mai zic academic) *representanți* (cu cât mai mulți cu atât mai bine, dar în număr egal de fie-care centru), *cari să se întrunească în vr'un oraș românesc* (mai potrivit ar fi la Ierusalimul românesc, Putna!) La locul de întrunire, întruniți în comitet organizatoriu, să se stabilească un fel de proiect de plan relativ la condițiile între cari

să se pornească lucrările deodată din toate țările și într'o singură direcție, către realizarea cea mai practică și grabnică a revistei.

Tot acolo s'ar alege și numirea revistei. Delegații studențime însă să fie plenipotențiari, nu numai a consulta ci și a se obliga în numele colegilor reprezentați.

Încheierea anului școlar e aproape, de feriile ce stau nainte, când și mandatarii revistei ar fi liberi de ori-ce altfel de preocupări și ocupații, ar fi tocmai binevenite pentru gătirea lucrărilor ca cu începerea noului an școlar să putem saluta întruparea ideii revistei teologice.

Nu e de importanță cuprinsul acestor propuneri, ci *întrunirea celor delegați*, cari să exprime gândului propriu și să decidă ce să se facă între marginile doririlor și ideilor studențime însași.

La tot cazul realizarea ideii ar fi un lucru vrednic de aniversarea memoriei marșalului nostru Erou al creștinătății și fală a neamului românesc, care în numele Crucii și cu puterea ei o dată încrederea în Cruce a biruit dusmanii eterodoxi și păgâni ai legii și neamului românesc. Aceasta prăznuire nu ni-s'ar mai putea denega.

La urma urmelor, nici plănuita revistă intenționează alt-ceva, decât a grupa în s'eu pe toți aceia, cari au să fie pazni mai al sfințelor altare, ci și al neamului.

Superioritățile noastre bisericăști la rândul lor să cumpănească zelul nostru și importanța cauzei, cari decurrită încurajarea morală și materială e vorba a aprinde o lumină, care fie și cât de puține raze de lumină cunoștea de carte teologică, de care am fost cei mai mulți și atât de mult lipsiți până-acum.

Justiția în bătae de joc.

Joi era încă în Timișoara Măglaș pază polițială. La pertractarea de poliție și-a trimis doi advocați și poliția cu raportul că Măglaș a fugit (megszökött) din Timișoara cu 24 ore mai nainte. Tribunalul de apel apoi curentarea lui în toată țara, deși lui unde va fi aflat, escortarea și înfățișarea în închisoare preventivă până la neapărat. Dar zice Măglaș în N-rul de astăzi întemeiată de Dl Iosif Gall, omul

Serbarea dela Putna.

(Amintiri).

De
Ioan Slavici.
(Urmare).

În timpul când noi ne perdeam astfel în discuțiuni, a izbucnit răboiul franco-german și comitetul central a fost nevoit să amâne serbarea.

„Iată cum se perde un an din viața noastră comună!“ a exclamat Eminescu.

Președintele comitetului central, dl Nicolae Teclu a achitat prețul urnei votive, un frumos obiect de artă în argint, care a costat 1468 fl- 61 er., ear restul banilor adunați pentru serbare l'a depus la casa de păstrare. Pentru deplină siguranță libretul dela casa de păstrare a fost încredințat unei case de bancă ca să-l ție în casa de fer. Jucând la bursă pe hârtii franceze, această casă și-a pierdut întregul avut și și-a riscat în cele din urmă și libretul ce i-se încredințase.

Siliștele ce a pus comitetul spre a determina pe această casă să se rehabiliteze, restituind banii au rămas zadarnice, și astfel comitetul a fost nevoit să mărturisească tristul adevăr. Socotindu-se compromis în urma acestui abuz de încredere și neîndrăsnind să facă un nou apel la public comitetul a convocat în Martie 1871 „adunarea generală“ și i-a făcut propunerea, ca să renunțăm la executarea hotărârii ori, cel puțin, să amânăm din nou serbarea.

În fața acestei propuneri a rostit Eminescu vorbele pe care le-am trecut în apelul adresat colegilor noștri.

Nu ne putem împăca cu gândul, ca să pierdem încă un an din viața noastră comună.

Erau oameni serioși cei ce făcuseră propunerea și-și dedeau bine seamă despre greutatea pe care aveau să le învingă spre a-și putea împlini însărcinarea.

Situaținea era pretutindenea schimbată.

În România luaseră conservatorii puterea și se înăsprise luptele dintre „Junimiștii“ și fracțiunea independentă. În regatul ungar pasivitățile porniseră o nouă luptă contra șaguniștilor, cari stăruiau pentru activitate. În Austria Hohenwarth stîrnise o viuă agitațiune, în fața căreia fruntașii Românilor din Bucovina se simțeau în grea strîmtoare. Simțământul general era că guvernul va opri serbarea.

Stăpâniți de dorința, ca legăturile odată stabilite să nu fie rupte și ca kongresul să se întrunească cu ori-ce preț, noi nu voiam să ținem seamă de nici una din aceste considerațiuni de oportunitate. Timp de un an se făcuseră agitațiuni, ca să producem iluziuni în inimile Românilor, și ne era nesuferit gândul, că lumea va rămâne desamăgită, când va vedea că nu mai îndrăsnim să mergem înainte. Oamenii ca Kogălniceanu și V. Alexandri, ca frații Brătienii, ca Goleștiu, ca generalul Adrian și ca C. A. Rosetti ne încurajau, și era lucru neiertat să nu mergem înainte.

Am stăruit deci, ca serbarea să se facă cu mijloacele de care vom putea să dispunem. Deși, fiind dintre cei mai tineri, nu aveam au-

toritate, ne răziram pe cercul mai restrâns al colegilor noștri cu trecere și ne aflam în fața unui auditoriu, care ușor se încălzește și se avintă. Le-am vorbit colegilor noștri despre mama Roma și despre divul Traian, despre Muciu Scevola și despre neînduplecatul Decius Bal, despre Rovine, despre Războieni și despre Călugăreni, despre muma lui: ușor să înțelegem rează tinerimea, când are străbuni ca ai noștri „Nu va îndrăzni guvernul, ziceam noi, să oprească serbarea. Chiar însă, dacă am fi și noi c'o va opri, noi trebuie să mergem înainte, și vreme n-a oprit-o“. Ni-am bătut în cele din urmă în plept, am declarat că vom face ca frații noștri la 1848 pe câmpul Libertății, că vom merge cu desăgil în spinare la mormântul lui Ștefan cel-mare, și adunarea a luat cu însuflețire și cămătușă hotărîrea, că da, serbarea are să se facă neapărat, cu ori-ce preț.

Comitetul central a declarat că ia în seamă parțială însuflețirea obștească, dar sarcina de execuție a acestei hotărîri și onoarea de a se pregăti serbării ni-o lasă nouă, care am așteptat bine am știut să susținem cauza.

Această întorsătură nu ne-a tulburat cu nimic de puțin.

Eram oameni cu inima curată și încredințați, și stăruit, dacă n'am fi pătrunși cu desăvîrșire în convingerea, că sarcina aceasta e ușoară, și că lucrurile se fac ele de ele, că n'avem decât să mergem înainte pentru ca toți să vie după adevăr și că comitetul își va schimba și el gândurile îndată ce va fi văzut că e încurajat și că se adună bani.

Domnul dispune. Omul ar fi să fie aici la tribunalul reg. din Timișoara, iar Domnul: Maria Sa Domnul Emanuil Măglaș, căci această bagseama are salvus conductus pentru tractarea en canal a judecătorilor ungurești, pe a cărui reputație altfel guvernul e atât de jalus. Măria sa Măglaș într'un avântat articol injură pe medicul tribunalului din Timișoara care l-a aflat sănătos, spune că doar nu-și va espune sănătatea la petreceri iritante pentru pofta lui Mangra și Ciogariu cari îl persecută cu procesele și spune mai departe cum dînsul a trebuit să plece joi din Timișoara »In o afacere urgentă« dar la prins slăbiciunile boalei chiar in Lipova unde a descălecat la un hotel, unde a chemat pe medicul Masnik, care i-a dat atestat, că l-a aflat pe Măria Sa în pat (agyban fekvő beteg), spune dînsul apoi cum din Lipova a dat ucuz tribunalului din Timișoara, ca se amâne pertractarea pe 6 luni de zile, când va vedea dînsul ce va fi.

Atăta! și — vorba protopopului Lipovei, Voicu Hamsea! — basta! Hei Basta iară Basta, remăsăși în gura poporului din Râșnov.

Remarcăm aici:

1. Dr. Fáy avocatul de forță al lui Măglaș și-a însinuat la pertractarea de Vineri 17 Iunie a. c. abdicarea dela reprezentarea mai departe a vechiului său client Emanuil Măglaș. Lumea își zicea atunci, e he, s-au gătat grăuntele.

2. Emanuil Măglaș s'a refugiat dinaintea pertractării de Vineri chiar în Lipova și nu aiurea.

3. Emanuil Măglaș apriat spune, că în hotel s'a pus în pat de naintea poliției ca să nu se crează, cineva, că s'a dus la oarecare amic al său din Lipova.

4. In Lipova are apoi hotel și pe medicul cercual comitatens, care îi dă certificat, că s'a culcat în pat, va să zică tot ce-i trebuie.

5. De către poliția ordonată pentru păzirea și urmărirea lui, se putea duce nesupărat Măria Sa Dl Emanuil Măglaș și până în Port-Arthur. Și atunci, când amica lui Măglaș »Temesvarer Zeitung« scrisese că Măglaș a plecat spre Ardeal.

6. Măria Sa Dl Emanuil Măglaș însuși a trebuit să vină și să spună unde este și tractează de acolo în foaia sa pe dignitarul bisericesc ca pe niște hoști ordinari.

7. Poliția nu știm să-l fi deținut, ca pe curentat prin sentența de Vineri a tribunalului.

8. Și »Controla« apărea și pe mai departe atunci, când prin poliție se constatare, că redactorul ei respunzător »a fugit« (megszökött). Va să zică sunt foi cari pot apare și fără redactori respunzători, dacă ele fac serviciul lui Măglaș.

Altfel cu fuga și ocrotirea aceasta s'a mai îmbogățit cu o pagină cartea care va fi chemată să facă lumină asupra Catilinariilor, ce stau la spatele individului Măglaș.

Războiul ruso-japonez.

Armata lui Stackelberg bătută de Japonezi la Vafangkou formează acum obiectul interesului general. Situațiunea bar. Stackelberg este cât se poate de critică, deoarece este foarte probabil ca Japonezii să-i taie calea de retragere. Această stare a fost recunoscută de generalisimul Kuropatkin, care a detașat două divizii și le-a trimis pentru a-l scăpa din pericol pe baronul

general. Dacă aceste divizii vor sosi mai tâziu la Kaitșu și Dașițao, decât coloana stângă extremă a armatei lui Kuroki, atunci generalul Stackelberg este perdat dimpreună cu rămășițele armatei. Afirmative și Kuropatkin a plecat cu cele două divizii, pentru a dirija în persoană operațiunile.

Despre flota rusă dela Vladivostoc nici acum nici o veste sigură. Conform unor informațiuni private, admiralul japonez Kamimura, care s'a luat după vasele rusești, când a auzit despre îndresneala Rușilor, ar fi dat peste flota rusă, și ar fi scufundat un incrușișător rusesc. Aceasta veste însă până acum nu este confirmată, și așa nu este imposibil, că flota rusă să nu fi ajuns sănătoasă în portul dela Vladivostoc.

Lupta dela Vafangkou.

Liao-yang, 18 Iunie. Oficieri sosiți aici, cari au luat parte la lupta dela Vafangkou spun următoarele despre această luptă sângeroasă:

Lupta a început la 5 oare și a ținut până la apunerea soarelui. Artileria rusă a descărcat o ploaie de plumbi asupra aripei drepte a armatei japoneze. Artileria rusă, care a fost postată pe partea stângă, a fost atacată de infanteria japoneză, care înainta sub scutul tunurilor japoneze. Atunci forța de mijloc a Japonezilor s'a aruncat asupra infanteriei ruse, care își dădea silințe se înainteze. *Infanteria rusă din cauza căldurii celei mari și armaturei grele abia a putut înainta*, de vreme-ce artileria japoneză a început asaltul. Tunurile japoneze atât de exact au operat, în cât în scurt timp echipamentul bateriilor noastre și cai acestora au căzut ear tunurile au fost ruinate. *Cavaleria rusă s'a aruncat atunci asupra aripei drepte japoneze, dar a fost împrăștiată de infanteria japoneză.*

In urma asta lupta a început pe întreaga linie și după amiază la 5 ore lupta se dedea pe o întindere 15 verste. Armata rusă a fost bătăută în foc până la cel din urmă soldat, până când generalul japonez a putut trimite noue reserve de infanterie. Rușii după o luptă exarcerbă au părăsit pas de pas pozițiile, până-ce în sfârșit întrcg Vafangkou a ajuns în stăpânirea Japonezilor.

Br. Stackelberg a văzut din nainte (?) sfârșitul luptei desastroase, de oare-ce artileria japoneză, care a constat din 200 tunuri de câmp și de munte, a operat excelent.

Bătălia dela Kintșou.

16—26 (8—18 Mai).

Ziarul »La France militaire« publică următoarea schiță, rezumând a doua bătălie, al doilea act emoționant al dramei care se joacă astăzi pe teatrul Extremului-Orient.

In credința că vom putea fi folositori cetitorilor nostri, care urmăresc peripețiile războiului ruso-japonez, dăm in extenzo acest senzațional articol:

Dorim să prezentăm o primă schiță — destul de imperfectă încă! — a bătăliei dela 26 (13) Mai.

Pentru a acoperi drumurile de apropiere către Port-Artur, generalul Stoessel a zăvorât istmul, larg de 3—4 k. m., strins între baia Talienvan și aceea a Societății.

Doză linii de apărare a fost organizate:

Cea dintâi își rezema dreapta la Huyng (la est de calea ferată), stînga la Lui-Kiatien; scopul său era să susțină retragerea trupelor după pozițiile înaintate dela Kintșou (vest) — muntele Sampson (centru și dreapta).

A doua linie constituia poziția de rezistență cu dreapta la Hushangtao (8 tunuri de calibrul mare), ear stînga pe mamelonul Nanshan cu 10

uvraje de fortificație armate cu 4 tunuri de 15 c. m., 2 de 12 c. m. și 10 de 10, 5 c. m.

Înălțimea dela Nankuling servește de pozițiune pentru tunurile de câmp.

Mijloacele de apărare sunt complete, pe cât a fost cu putință: Șanțuri de mai multe etajuri, mine, țepi, abatise¹⁾, rețele de sîrmă, etc.

Armata generalului Oku a început, la 5 Mai (22 Aprilie) debarcarea sa, efectuată în mare parte la Pitsewo; înaintarea sa pentru a câștiga spațiu, a motivat câte-va încercări; ea a fost gata la 16 (3) pentru a înainta către Kintșou, și a dat în aceeași zi o mică luptă.

Zilele de 21—24 (8—11) au fost întrebuțate pentru recunoașterii perseverante, executate de antegarde prevăzute cu o bogată artilerie. Japonezii, au fost ast-fel fixați asupra naurei obstacolului.

Întrebuțând expedientul unui marș de noapte pentru a masca apropierea lor, Diviziile 4-a, 1-a și 3-a sunt gata pentru atacul poziției în seara de 25 (12). Cu toate acestea, din cauza întunecului și a ceței, sosirea artileriei, deo-mandată de generalul Ușiyama, este așteptată un oare-care timp; at cul nu începe de cât la 26 (13) la ora 2,35 cu Divizia 4-a la dreapta, 1-a la centru și a 3-a la stînga.

Vânătorii siberieni ai generalului Fock nu opun o serioasă rezistență la Kintșou; Japonezii îi pot ocupa la ora 5 și 20.

De îndată artileria pregătește atacul poziției dela Nanshan, ajută în același scop, dela orele 6 dimineața, de flotila căpitanului Hayashi postată în baia Kuntșau: canonierele Tsucushi, Akagi, Chiokai și torpiloare.

Cătră ora 9, infanteria dă un prim asalt, dar nu poate lua întăriri dela Luikiatien. Artileria redeschide focul.

Cătră ora 11, un al 2-lea asalt: Rușii părăsesc prima linie de apărare. Toate mijloacele lor se concentrează pe poziția dela Nanshan.

Dela 11—7, o îndelungată luptă de artilerie, la care ia parte artileria generalului Ușiyama și canonierele; din timp în timp câte o sforțare riguroasă, dar sterilă, a infanteriei.

Însă, cătră sfârșitul zilei, divizia 3-a prelungind lupta de uzură, crede că poate profita de circumstanțe și a înainta.

Generalul Fock profită de situația expusă a acestei divizii și o contra-atacă; in același moment însă intervine divizia din centru (1-a), care fusese ținută, în parte, în rezervă.

Divizia 4-a, participă de asemenea la această acțiune, astfel că ofensiva este luată pe tot frontul. Acest al 9-lea asalt reușește; Rușii părăsesc Nanshan, sub protecțiunea a câtor-va baterii de câmp, cari fusese retrase din timp pe pantele dela Nankunling. Era 7 seara.

Urmărirea tactică s'a executat de detașamentul Nakamura; el ocupă la 27 (14) Nankunling (pe calea ferată spre Dalny), și Liushutun pe linia c. f. spre Port-Arthur.

Invingătorii adunără de pe câmpul de luptă, unde lasără 3500 dintr'al lor, glorioase trofee: 68 tunuri de calibrul mare, 10 tunuri mecanice(?), material, etc.

Fie că aceste tunuri erau împodobite cu vulturul imperial, fie că proveniența lor era chinezască au făcut să fie abandonate fără regret... puțin ne pasă. Micii soldați japonezi au făcut sacrificii eroice pentru a sili pe apărători să părăsească adăposturile lor și aceasta este de ajuns pentru a-i onora cu prisosință.

Căderea Portului-Arthur in scurt timp este sigură, și este întârziată numai prin obstacolele ce generalul Stössel mai poate îngrămădi pe un itinerar de 50 k. m. Japonezii cunosc punctele slabe ale unei linii cari se întinde pe 18 k. m., și nu sunt lipsiți de mijloacele necesare pentru a forța întăriri mediocre.

Am spus-o deja că Port-Arthur este obiectivul imediat al acestei campanii. Strategia și presei politice încep a înțelege aceasta și nu este prea curând pentru cititorii lor.

Generalul Kuropatkin a sosit la Mukden la 27 (14) seara. I se atribuie proiectul: de a se mișca în favoarea Portului-Arthur.

N'ar fi de prisos de a pune în evidență, că pozițiunea de așteptare ocupată de generalul Kuroki la Fenghuanceng, ar putea contraria această mișcare. Mai putem adăuga că armata III-a este gata să debarcheze acolo unde trebuința va cere: la Takușan sau la Dalny.

¹⁾ Arbori cu ramurile curățite de frunze și ascuțite.

ACADEMIA ROMÂNĂ.

CONCURSURI PENTRU PREMII.

1904

B. Premii pentru lucrări puse la concurs cu subiecte date.

II.

5. Diferitele proiecte de răscumpărarea anterioare celui adus la îndeplinire în 1879. Bazele lor, cauzele pentru cari n'au isbutit. Răscumpărarea Căilor ferate române. Bazele, piecedile acțiunile, juridice, conversiunile acțiunilor și obligațiunilor. Transferarea scaunului social la București și dizolvarea și lichidarea Societății. Rezultatele și consecințele apropiate și depărtate ale răscumpărării.

6. Căile ferate făcute de Stat până la 1882 pentru completarea rețelei. Cele-laite linii făcute până la 1900. Liniile de construit. Organizarea administrațiunii Căilor ferate de la răscumpărare (legi regulamente, decrete, deciziuni).

7. Răscumpărarea liniei Cernavoda-Constanța și luarea în posesiune a liniei Iași-Ițcani.

8. Costul total al căilor ferate române cu valoarea sumelor într'adever întrebuițate la construirea lor și a îmbunătățirilor aduse, precum și arătarea valorilor, nominale și reale, a împrumuturilor făcute în acest scop.

Nota. Partea aceasta nu se va tracta numai sumar, cum e indicată anual în statisticile publicate de Direcțiunea C. F. R., ci după expunerea situațiunii tezaurului care se publică în toți anii, după rapoartele făcute la Cameră pentru bugetele Căilor ferate, etc.

9. Principalele rețecțiuni, lucrări de artă și construcțiunii de natură a permite o exploatare mai bună și și mai intensă a liniilor.

10. Veniturile și cheltuelile căilor ferate de la răscumpărare, arătate pe principalele categorii și discutându-se cesțiunea rentabilității.

III.

11. Principiile de tarife ale Căilor ferate române. Criticile aduse. Sistemele de tarife internaționale, locale, etc. Urmările lor comerciale.

12. Foloasele indirecte ale Căilor ferate române din diferite puncte de vedere.

13. Efectele sociale ale Căilor ferate. Diferitele școli speciale create de Căile ferate. Instituțiunile patronale ale Căilor ferate. Atelierele lor.

14. Considerațiuni generale, concluziuni, propuneri și perspective pentru viitor.

Termenul prezintării manuscriptelor la concurs este până la 1 Septemvrie 1906.

XXIII. *Premiul Statului Eliade-Rădulescu*, de 5000 Lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1908 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

Domniile române sub regulamentul Organic până la 1848. (Deciz. 1 Aprilie 1903.)

Lucrarea se va face după următorul program: Regulamentul Organic a dat țării prima întocmire pe baze moderne.

Se v'arata ce părți din acel instrument sunt dezvoltări și precizări de instituțiuni ce existau în țările române, și cari părți conțin inovațiuni.

Se va arăta cari sunt părțile lui dăunătoare pentru dezvoltarea ulterioară a țării și mai ales pentru situațiunea țeranilor.

Se vor deosebi părțile cari provin din construcțiunile rusești, cele cari reprezintă vederi ale lui Kiseleff sau ale lui Mintiaki și părțile cari provin din colaborarea boerilor români.

Se va arăta de ce spiritele înaintate au fost ostile Regulamentului Organic.

Se va arăta dezvoltarea ce a luat producțiunea și exportul țării dela 1830 la 1848.

La Domniile regulamentare, adică, în Muntenia Alexandru Ghica (1834—1842) și Gheorghe Bibescu (1842—1848), iar în Moldova Mihail Sturdza (1834—1849), se va desvolta, afară de istoria diplomatică a acelei epoci, și curenții de idei ce s'au ivit și s'au întărit în timpul perioadei regulamentare, producând mișcarea dela 1848, și s'au formulat în mod definitiv în cerințele Divanului ad-hoc.

Termenul prezintării manuscriptelor la concurs este până la 1 Septemvrie 1907.

XXIV. *Premiul Adamachi*, divizibil, de 5000 Lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1908 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

Istoria lui Mihail Viteazul, 1593 — 1601. (Deciz. 1 Aprilie 1903.)

Lucrarea va cuprinde, după o scurtă privire asupra domniilor imediat anterioare și asupra stării economice, culturale și financiare a țării, o schiță asupra carierei lui Mihail Viteazul înainte de a ajunge Domn, și o povestire a domniei lui dela suirea pe tron și până la moartea lui. Se vor expune toate faptele și toate relațiunile lui cu țările vecine și se vor studia urmările ce a avut domnia lui asupra dezvoltării interne a țării și asupra situațiunii ei politice după moartea lui. Autorul va ține seama de toate izvoarele publicate, mai ales de cele conținute în colecțiunea Hurmuzaki și după puțină și de cele interne inedite. Lucrarea întreagă va cuprinde 400—500 pagine în-8°. Indicațiunea izvoarelor va fi cât se poate mai minuțioasă, completă și exactă.

Termenul prezintării manuscriptelor la concurs este până la 1 Septemvrie 1907.

XXV. *Premiul Statului Lazăr*, de 5000 Lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1909 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

Politica agrară a României și înrăurirea ce ea a avut asupra stării economice și sociale a populațiunii rurale. — (Deciz. 20 Martie 1904.)

(Va urma.)

Corespondență.

Din Munții Apuseni.

Câmpeni, Iunie 1904.

Tinerimea română din Câmpeni, a arangiat la Constantin și Elena o producțiune teatrală, predând piesa din operele lui V. Alexandri, „*Iorgu dela Sadagura*“.

Înainte de a trece la decursul producțiunii, fie-mi permis a aminti un lucru care numai spre lauda tinerimei, și acelor ce i-a sprijinit, le poate servi.

Tot aceasta tinerime, cu vre-o trei ani mai înainte, prin producțiuni teatrale și petreceri a început a aduna parale cu frumosul scop de a face o scenă curat românească. Ideea bună, imediat a și prins rădăcină. Cu ajutorul binevoitor al inteligenței din Câmpeni și jur, tinerimei române i-a succes de a ne surprinde la aceasta producțiune teatrală cu o cortină teatrală, lucrată de un pictor renumit care le face onoare atât tinerimei cât și celor ce s'au grăbit a-și da concursul lor pentru frumosul scop. Pe cortină e desemnat portretul lui Vasile Alexandri, încungiuat de îngrși, cari îl impresoară cu buchete de flori, iar mândrul nostru treicolor e destul de bine pronunțat. Culisele diferite. Vezi sate românești, pietate cu atâta istețime încât crezi că sunt adevărate. Arborii desemnați atât de sugestiv încât îți dau senzațiunea căsunt cu adevărat crescuți pe scenă. Producțiunea a fost succesasă.

Nu mai cuvinte de laudă pot adresa diletanților. D-na *Silvia Marian* rolul Găbiței, l'a interpretat cu atâta istețime și așa de natural, încât a stors admirația tuturor. Foarte bine s'a achitat și d-soara *Letiția Sârb* în rolul Zoitei. Debutantele au fost răsplătite în mai multe rânduri prin aplauzele publicului. Rolele de țerance au fost preluate cu succes din partea d-soarelor *Letiția Suciu*, *Marița Porușiu* și *Silvia Marcu*.

Dintre tineri, dl *Avram Sârb*, în rolul lui Iorgu a excelat îndeosebi. D-nii *T. Orlea* și *Demetriu Idozan*, precum și *Kuilafoğlu*, *V. Palade*, *Stefan Seldgean*, *George Marcu* și *Ioan Faur* s'au achitat asemenea în chip multumitor, iar dl *Wiltmayer* în rolul Ișig, ni a făcut impresia ca și când anume pentru producțiune s'a acuirat un Ovru din Galiția.

După producțiune a urmat dansul care a durat cu multă animație până în zori.

Se poate mândri tinerimea română din Câmpeni cu rezultatele obținute cu ocaziunea acestei producțiunii și mai cu seamă cu rezultatul stăruințelor de 3 ani de zile, de a ne presenta o scenă atât de frumoasă și românească.

Netedeanul.

Din străinătate.

Francia și Marocul. Din Paris se telegrafează: Comisiunea marocană eră a ținut bancă înființării sale. Președintele camerei afacerilor Ioniale Etienne a desvoltat în discursul său Francia nu dorește aventuri militare în nici acțiunea pacinică și liberă a influenței ceze pe lângă concursul sultanului. În acest a fost înființată comisiunea marocană.

Cruzimi în Macedonia. Din Constantinopol se telegrafează: Conform unei telegrame eră din Musdela 25 Aprilie până la 29 Mai strictul Susan 3000 bărbați, femei și copii omoriți, 50 comune armenie au fost pustiite, în orașul Muș 31 prăvălii d'ale armenilor au nimicite. Numărul refugiaților în Muș este 4000, cari sunt aproape fără nici o hrană. consulul frances din Muș nu intervenia, se plă un mare măcel. Cum se vestește în școlul Mus și acum țin cruzimele contra Armata Patriarhul armean gregorian *Ormanian* asinuat energic protest contra acestor stă Poartă.

Vandalismul acesta al bandelor a fost obiectul de discuție și în camera Greciei. La interpelațiunea lui Delyanis guvernul a clarat eschiderea districtelor pure grecești de formă este numai o măsură interimală. Misiunile de externe a expus tabloul trist al cruzimii comise de către bandele bulgare, zicând, aceste bande periclitează reforme. Delyan Delogorgis sunt de firma credință, că de în Macedonia introducerea reformelor nu s'a cut în mod unitar, cu acest fapt s'a contribuit la aceea, că bandele au prins bulgare curagiu în transgresiuni.

Ministrul president Thestokis asigură că guvernul își va da silința să apere pe locuitori.

NOUĂȚI.

ARAD, 20 Iunie 1904.

— **Vizita A. S. R. Principelui Carol la Herăstrău.** A. S. R. Principul Carol a vizitat ieri d. a. școala centrală de agricultură de la Herăstrău. A. S. R. a primit de directorul școlii cu corpul profesoral și cu elevii școlii și a vizitat laboratoriile, dormitoare și celelalte de dințe, ferma, pepiniera și stupăria.

La plecare, s'au oferit A. S. R. mănunchiuri de grâu și orz, legate panglică tricoloră.

— **Regele Edvard în Kiel.** Cancelarul perial contele Bülow de asemenea va fi de la primirea regelui Edvard, cum se telegrafează din Berlin. Cancelarul va sosi pe împărăția la Hamburg și Helgoland; d'acii va pleca pe pâratură la Kiel, pentru a fi prezent la sosirea regelui Edvard.

— **Biblioteca Academiei Române** a fost vizitată în cursul lunii Mai de mulți cititori cari au consultat: 2345 cărți tipărite, 637 manuscripte, 1197 documente, 89 vechi românești (1508—1830).

În bibliotecă se află un număr de 1740 cărți, 47 reviste române și 123 străine.

În cursul lunii bibliotecă s'a sosit cu: 327 volume și broșuri, 240 reviste române și 142 străine, 10 stampe și poșta, 27 volume manuscrise, 36 documente, fotografii, 93 ziare, 5 foi votante.

— **Adunarea generală a Asociațiunii Timișoara.** Ni se scrie din Timișoara: mitetul Despărțământului Timișoara al organizațiunii“ a ficsat ca termen pentru ținerea nărilor generale ziua de 8/21 Septemvrie 1904. Mărie mică și a comunicat spre aprobare termenul comitetului central din Sibiu. E protă ca comitetul central va accepta acest termen.

— **Procesul lui Vidu-Barzu.** Cetim în timpul: Aflăm că judele de instrucție din Timișoara a încheiat ascultarea martorilor, anunțând

starea prealabilă de apărare, și a transpus propunerea în toate actele pentru a face propunere. El om și deci cât de curând, dacă susține ori abandonează procurorul ideea de a impropria așteptările „Astăzi cu bucurie“ și „Haidați frați“.

— **Fiul împăratului Wilhelm.** Din Berlin telegrafează: Prințul imperial Eitel Frideric, care își face studiile superioare la Bona, a tremurat azi Rinul înnot, după aceea s'a întors napoi la term cu luntrița. Prințul, după-ce a eșit din apă a mers călare acasă.

— **Scenă din Belgrad.** La pertractarea procesului de Vineri al fostului ministru de Interne de pe timpul regelui Alexandru, Velicovici s'a întâmplat o scenă de agitațiune. Todorovici cum este știut, a fost acuzat în defraudățiune din bani publici cu ocasiunea facerii de moșie din Negoii. Judele, president întrebat pe acuzat:

— La sfatul D-Tale s'a împecat regele Alexandru cu Tallian Béla?

Todorovici a răspuns cu voce tremurătoare și agitat:

— Naintea regelui decedat am fost nula, precum și ceilalți ministrii. El a poruncit, și noi am ascultat orbește. **De aceea a și perit regele!** Am ascultat eu și au ascultat radicalii, progresiștii și liberalii.

Aceste cuvinte ale fostului ministru au datins foarte neplăcut pe apărătorii săi Marinovics, și Velicovics, cari de asemenea făceau parte din cabinet pe timpul nefericitului Alexandru.

Cum este respectat regele în Serbia. Regele Petru mereu se lauda, cât este el de îndestulit cu supușii săi, cât de mult crește autoritatea Serbiei(?) de când el șede pe tronul stropit cu sânge, ce pace și armonie domnește în țară, și mai ales, cât de mult îl cinstește oștirea. Lauda asta a regelui a fost prea pripită, de-oare-ce după o telegramă din Belgrad un cas destul de plastic dovedește chiar contrarul. S'a întâmplat adevărat, după venirea actualei dinastii pe tronul sârbesc, că ministrul de război a ordonat distribuirea posei regelui în armată, pentru a avea și cel din urmă soldat portretul stăpânului său. Soldații însă, mai ales cei din garnizoanele dela Nis, și Sabaț n'au prea rănit de păstrarea lor, ba le-au rupt bucăți și le-au respirat pe străzi. Acum ministrul de război a ordonat cercetare în această afacere, ce nu dovedește așa mare pace și îndestulare. Cel puțin și în garnizoanele din provincie, cum arată și exemplul, regele este foarte trist respectat din partea armatei.

Epistolă din Port-Arthur. Un soldat rus cu numele Morozov din Port-Arthur scrie o epistolă interesantă la Petersburg, care aruncă nițică lumină asupra referințelor și armatei din acest fort cărui i-se pregătește acum cu mare zor o grozavă cădere. Epistola este următoarea:

„Generalul Stoessel dă în fie-care zi nouă ordine. Și cea mai mică greșală este pedepsită cu cea mai mare asprime și cruzime. Eri au fost spanzurati 3 oameni: doi artileriști ruși și un Chinez, pentru-că au furat vutki (râchie) dela un oficer. Cel doi Ruși, când au fost duși la perzare au început să lamenteze, și să ceară grație, numai Chinezul stătea rînjind lângă ei. Un soldat dintre cei condamnați, pe drum până la furcă în-țin atât a slăbit în urma grozei ce l-a cuprins, încât a trebuit dus de soldați până la ștreang. De odată s'a smâncit din mâinile celor-ce îl ajutau să se țină pe picioare, dându-și cu capul de o peatră pentru a se sinucide. Celalalt soldat s'a stăpânit mai mult, fiind mai curajos, și pășind cu fața indiferentă lângă soldați. Deodată a început să-și curgă sânge din gură: nefericitul și-a mușcat buza. Ajunși la locul de perzare, preotul Urmanski a pășit mai înainte în fața celor două Ruși, pentru a le da ultima consolare; apoi se adresă către Chinez cu cuvintele, că dacă înainte de moarte se pocărește, se va putea și le mântui de focul veclnic. Chinezul însă fără să arate semne de înclinare pentru pocăință, a răspuns: **Mai bine întru în focul veclnic, decât în raiul vostru rusesc.**

— **Contraadmiralul Uhtomski** e adus sub pază la Petersburg, unde va fi judecat pentru înalta trădare. Deci nu e adevărat ceea-ce se spune că Uhtomski a sosit la Petersburg și că e în libertate.

— **Kuropatkin vizita un spital,** împărțind decorații la cei mai viteji. Era acolo și un Japonez rănit; Kuropatkin l-a privit prietinos și i-a

zis prin tâlmăci: „Am fost în Japonia și am văzut că Japonezii sunt oameni buni; acuma ved că sunt și soldați viteji, cu care e o plăcere să te lupți“. I-a dat voe să scrie la rude și i-a dat și 20 ruble.

— **Reuniunea pentru apărarea animalelor și luptele cu taurii.** Reuniunea regnicolară pentru apărarea animalelor a adresat ministrului afacerilor interne o petițiune, în care protestează contra luptelor cu taurii. Reuniunea relevă faptul de mare greutate, că și asupra publicului mai cult au fost aceste reprezentațiuni de influență stricăcioasă, ear pe lângă bilete de reduse intrare vor fi în măsură și mai mare deșteptate și incurajate înclinările latente în om spre bestialitate. Se provoacă apoi Reuniunea la presa externă, care a condamnat aspru acest nou mijloc de distracție, care se va desvolta va fi spre dauna altor institutii cu menire superioară și mai ideală pentru a distra și instui masele și de altcum crude, și în fine se provoacă Reuniunea la eventualitatea sigură, că taurul va fi străpuns pe arenă din bătae de joc, fără milă, numai din simți de bestialitate și pentru a arăta matadorii un curagii, care de multe ori face rușine și celui mai laș om. Acest ultim motiv este, care face ca Reuniunea să nu poată tolera un astfel de loc, unde se dau jocuri, în cari animale să fie martirizate, chinuite și batjocurite de dragul de a oferi distracție unui public az încă destul de uman, dar mâne probabil sătos după sânge. Cu considerare la toate acestea Reuniunea roagă pe Ministru, să interzică acest fel de circ, care poate fi bun numai pentru Spanioli, cu al căror suflet se potrivește, și cu a căror disparițiune de pe scena lumii vor dispărea și aceste jocuri barbare, demne numai de cultura din epoca de piatră, și incompatibile cu civilizația de azi creștină.

— **Succesul unei cărți.** Romanul lui Bilse, fost locotenent prusian cu titlul: *Dintr'o mică garnizonă* precum știm a costat pe autor rangul. Asta însă n'a avut să aducă nici o pierdere mare, căci prin asta mai popular a devenit, iar romanul s'a epuizat cu o iuță, cu care se pot făli numai romane celebre. Exemplarele vândute au adns autorului un venit curat de 150.000. Mărcii Bilse posedă acum în Zehlendorf din apropierea Berlinului o villă.

— **Cea mai mare tipografie.** Aceasta se află în Washington și este proprietatea Statelor-Unite. În ultimul an speșele acestei tipografii s'au urcat la 12,793.876 dolari. Salarul funcționarilor dela tipografie a fost 95.754 dolari, hârtie s'a consumat de 3.959.402 dolari, în cari sunt compute și speșele pentru mărfuri de compactorie. Leafa culegătorilor, a mașiniștilor și compactorilor a fost de 2,479.522 dolari. Speșele tipăriirilor pentru cameră au fost de 125615 dolari. Senatul a comandat lucru în preț de 133.455 dolari; lucrul tipografie șevășit pe seama camerei a costat 303.468 dolari. Cât e de grozavă circulațiunea la această tipografie dovedește mai eclatant împrejurarea, că numai pentru perile pe seama corectorilor s'a folosit hârtie în preț de 1789 dolari!

— **Banditul din Maroc.** Am pomenit și noi, cum banditul marocan Raizuli a prins grecul american Perdicaris, spre a stoarce bani și poziție dela sultan pentru extradarea lui. Referitor la afacerea asta telegramele recente spun, că Raizuli insistă cu încăpăținare pentru obținerea a lor 4 districte, asupra căror să dispună absolutistice, și că 3 puteri, între cari și statele-Unite să ia răspunderea pentru împlinirea celor promise de către sultan. Cererea aceasta a banditului este considerată ca una ce nu se poate împlini, cu toate că viața pe prinsonierilor se află în mare pericol. Guvernorul a împlinit una dintre pretensiunile lui Raizuli, decretând deținerea duor seichi ai tribului misuar, cari la timpul său au făcut să fie prins banditul.

— **Dalai Lama prins.** Războiul Englezilor contra Tibetului a luat o interesantă întorsătură. Cum se telegrafează din Gianto, o trupă galopantă engleză a prins pe Dalai Lamă, care chiar venise din Lhassa și a declarat, că dacă Englezii se vor apropia de Lhassa, Tibetienii vor lupta pe moarte și viciață, adăugând, că Dalai Lama a luat toate măsurile pentru refugiarea în China.

— **Orașe nimicite de foc.** Cum se vestește din Kiev, orașele Korostisev și Lubine au fost nimicite de un incendiu grozav, cărnia au căzut jertfă și 120 oameni. În orașul Korostisev s'a

apris o casă la mezul nopții; la moment a luat foc întreg edificiul, ear viforul a dus focul de pe casă pe casă, și aproape în decurs de o oră întreg orașul era o flacără. Locuitorii partea cea mai mare au fost surprinși în somn și așa au perit. Până acum au fost aflate 117 cadavre jumătate arse, dar este teamă, că mai mulți au perit. În trei ore au ars 200 case până la pământ. Deore-ce toate au fost mistuite de foc, a izbucnit o mare foamă. Tot așa nenorocire a dat și peste orașul Lubine, unde 300 case au ars până la pământ și 1200 oameni au rămas fără căpătâl. Dauna trece și aci peste 1¹/₂ milion de coroane.

— **Apel!** Toți acei prea stimați domni cărora li-s'au trimis apel-colecte pentru reedificarea bisericelii gr.-or.-rom din comuna mixtă (Drăgoteni) sunt rugați să binevoiască a le retrimita la destinațiune cât să poate mai curând.

În numele comunei bis. gr.-or rom. din Drăgoteni ca administratorul acela rog însă și pe aceasta cale pe toți Prea stimații domni colectanți, că dacă până acum n'ar fi putut ajunge rezultatul dorit să nu cruțe oboseală ci să bine-voiască a ostăni și îndemna pe toți oamenii de bine ca să jertfească cât mai mult pentru preamărirea lui Dumnezeu și spriginirea poporului nostru mult cercat.

Mă întorc cu rugarea-mi modestă și cătră toți acei prea stimați domni bine-voitori și marimoși cărora nu li-s'au trimis colectă dar cari se interesează de soartea și cultivarea sufletescă a poporului nostru român, și cari sunt buni creștini și doresc a jertfi pentru altarul Domnului să trimită dinarele-jertfele lor până la finea lunii c. la adresa subscrisului.

Toate dăruirile se vor evita pe calea jurnalistică.

Feneriș, la 1/14 Iunie 1904. *Gornel Foltuțiu,* paroch, administ. în Drăgoteni.

Testamentul meu.

de Benedek.

AURICĂ I.

Nici pe lume nu erai și deja eram nedreptățită de tine, Aurică, draga mea fetiță! Mă posomorea, mă făcea ursuz gândul: dar dacă mi va fi copilul prim, fată. Imi era teamă de surisul compatimitor al cunoșcuților: fată! Ei, — îți gratulez. Ursita tristă a sexului tău, Aurică, e, că nimănuț nu-i place, dacă primul născut e fată, și iată abia te'naripezi, abia te încărești în cuibul tău, feburile răpitoare te încunjură, te impresoară și noi încă ne bucurăm, dacă dintre aceste răpitoare cutareva te prinde te duce poate departe, departe... Ursita funestă a sexului tău, Aurică e, că dacă ești frumoasă te impresoară tinerii ca pe floricele albinele, te urmăresc ca umbra, stăruesc pentru un cuvânt frumos, pentru un suris, dar adâncul sufletului tău nu-l privesc, sau și privindul, comoara acea prețioasă nu vor cunoaște-o nici când. Și ce destin fatal, bărbatului nu-i este destul o viață ca să te cunoască, să te aprecieze după comoara sufletului, și ochiului tău e destul un moment să privească în adâncul sufletului bărbătesc, — ah de ce oare de regulă atunci, când deja e prea târziu, când deja te sbați acolo cu aripile ciuntite, și numai o scăpare mai al: moartea!

Caută, caută Aurică, draga mea fetică, lasă răsune curtea, lasă resune casa, cântul tău răsunător poate imi va alunga melancolia... Te furișezi sub fereastră, surizând te inalti și aud: tată „cuc“. Privesc într'acolo, deja ai dispărut. Stai ghemuită la tulpina păretelui, pițită ca un gândețel la rădăcina firului de iarbă. Scriu mai departe și aud din nou: „cuc“ tată, „cuc“ scrii?

Aurică nu mă conturba, scriu versuri.

Cui? — Ție, Aurică ție.

Aud cum fugând la copii te lauzi: tata'mi scrie versuri!... Și scriu mai departe. Deja nu-ți aud glasul dulce răsunător, nu-ți ved ochii țel negri strălucitori, zimbitori. Și ne-vărând ne-simțind pe nimenea în apropiere'mi sufletul imi rătăcește în viitorul depărtat. Când nu te mai aud ciripind, ci deodată numai ce ți-s'a întâmplat? Tu care numai eri cu ris argințiu te legănai pe genunchi-mi, azi nu-ți mai găsești locul acolo, te neliniștești și deși a grăi nu cutezi, simțesc, că stă

ruești a te scăpa de mine. Ne plimbăm pe stradă și tu care numai eri eral cu curaj, fără de a-ți păsa de cine-va, vorbeai cu mine, vedeai și observai toate și pe toți, azi nu mai auzi, azi nu mai vorbești, cu capul plecat treci printre noi, privind numai la căști-va pași naintea ta... Și acasă nu mai ești așa vioace, așa de curajoasă ca și mai înainte. Tu în naivitatea ta te bucuri văzând haina lungă, dar numai până atunci până-ce odată de două ori treci visând prin odăi, după aceea iute te potolești, ești serioasă, mai serioasă poate de cum mi-ar plăcea...

Ah! Aurică de ce nu poți rămânea tot fețița aceia limbută. Deja mă muncеște gândul pentru viitorul tūu. Vēd în tine frumseța Intrupată, vēd cum te urmăresc, vēd cu câtă îndrăzneală te fixează ori-ce om făr' de căpătăiu, vēd în jurul tūu tineri cu căpătina seacă, cu inima deșeartă dar cu grije îmbrăcați. cari numai frumsețea și-o vēd, dar cuprinsul nobil al inimii tale nici că observ, dar nici nu o prea caută, cari pentru aceea totuși îți laudă toaleta susținând că e făcută în Paris. Și nu le vine a crede, când zici, o nu, împreună am croit-o cu mama!

Și aceasta așa se va întâmpla Aurică. Timpuriu ba poate prea de timpuriu vei vedea că al tūu tată e un biet muncitor. Cu condeiul său câștigă pâinea de toate zilele, ție și lor îmbrăcăminte.

Minuni se întâmplă cu hainele mele. Ani se rostogolesc asupra lor și ele nici că simțesc. Mă surprind cum se rănoiesc în fie care an. Seara când mă desbrac așa mi-se pare, ca și cum ar fi rupte în coate, mă uit dimineața și observ că a fost un vis, bagseama au ajuns în degete de zine. Caut petecul și nu-l găsesc. După aceea mă uit la tine. În suris cu nevinovăție, dar vēd cercanul vână întinzându-se în jurul ochilor tūi.

Draga mea fetică! Earăși ai priveghiat?

Nu dragă tată, nu!

Onesta noastră sărăcie deși nu o ținem în secret, nu o vēd oamenii. Dar eu nopți întregi petrec neadormit pentru tine. Mi-ar plăcea, că tot-deauna până la moarte să te vēd în cuibul meu. Și ca odinioară, când te legănam pe genunchi cuprinzându-te să nu caz, acum involuntar îmi ridic mâna spre a te apăra, ca să nu mi-te răpească.—Și înzădar, odată totuși te vor duce...

Dar cine va fi acela? Oare fi va bărbat care să-ți vină înainte zicându-ți, d-șoară te iubesc! Nu frumseța, — ci inima-ți m'a lăntuit. Leafa mea nu e mare, nu-ți pot promite, că viața lângă mine îți va fi făr de griji, dar dacă așa m'ai și iubi, precum eu te iubesc, făr' de șovăire îmi poți da mâna. Acest bărbat, — dacă îți va cere mâna — nu face parte dintr'acea, Aurică, cari bijbâind te impresor pe stradă și cari între sine te compătinesc zicând: ce pagubă, că-i săracă! Acest bărbat poate nici că cutează să se apropie de tine de ceilalți, ci în inima sa cu intristetă te însoțește de departe, temându-se, că amăgită fiind de vorbele dulci și splendoarea esterieară, pe el nici că-l vei lua în seamă, nici când. Acest bărbat din când în când umblă la casa noastră, și până-ce ceilalți nu mai înceată din flegării, el tace și iar tace, deși doamne multe ar avea de spus. (Va urma).

Bibliografii.

A apărut:

Istoria lui Ștefan-cel-Mare pentru poporul român, compusă de dl. profesor universitar N. Iorga și tipărită cu cheltuiala ministerului instrucțiunii publice și al cultelor.

În frumoasa emulațiune ce se manifestă în general în vederea serbărilor pe cari întreg neamul românesc le organizează pentru comemorarea unuia din cei mai străluciți Voevozi naționali, scrierea d-lui prof. N. Iorga este bine venită să ne istorisească viața și vitejeștile fapte ale Marelui Domnitor.

Numele autorului, un adânc cunoscător și un neobosit cercetător al trecutului nostru istoric, ne scutește de ori-ce altă recomandăție.

Se poate citi Istoria lui Ștefan cel Mare scrisă de dl. N. Iorga cu încredințarea că va afla viața și faptele lui Ștefan Vodă după dovez, documente de o netăgăduită valoare și un riguros adevăr istoric.

Este de asemenea inutil să stăruiem și asupra stilului.

Cartea este scrisă în adevăr pentru popor.

Se poate comanda în Arad la librăria P. Simțion, ediția populară cu 75 fil. plus 20 fil. porto, ediția de lux 2 Cor. 50 fil. și 30 fil. porto.

Economie.

Arad, 18 Iunie.

Stipendii pentru studenții școlii de agricultură din Cluj. Direcția institutului de agricultură reg. din Cluj publică concurs pentru ocuparea a 12 locuri gratuite pe anul școlar 1904—1905.

Aceste locuri sunt rezervate în locul prim pentru elevii ce intră în anul 1 în institutul de agricultură din Cluj-Monostor. Pot competi numai tinerii născuți în comitatele ardelenе, inclusive în părțile anexate, adică comitatele de odinioară ale Crasnei, Solnocului de mijloc. Zarendului și Kóvárului. Se cere, ca tinerii să fie săraci și să dovedească în studii clasă generală bună. Stipendiul constă din întreținere completă și locuința în conviciul internatului încălzit, luminat, haine de pat, spălat și în caz de boală cură gratuită.

La petițiunea fără timbru sunt de a să alătura:

1. Atestat că au absolvat cel puțin 7 clase gimnasiale sau reale, ori că au absolvat școala comercială superioară. Cei cu testimoniu de maturitate și în general cu cvalificație mai multă vor fi preferiți. Cererile absolvenților de 6 clase gimnasiale, reale sau ale școlii civile vor fi considerate numai dacă până la 8 Octombrie nu vor intra petiții în deajuns dela aspiranți cu clase mai multe.

2. Atestat de botez despre locul nașterii și despre împlinirea vârstei de 16 ani.

3. Atestat de sărăcie, care să fie vidimat de primpretorii cercului, în orașe de căpitanul de poliție.

4. Atestat medical, în care să se constate, că petentul e sănătos, bine încheiat și vaccinat.

5. Declarația părinților sau tutorilor, că în semestrul I. vor plăti în total circa 90 coroane drept deosebite taxe pe sama petentului și că să vor îngriji de recvisitele de învățământ, de îmbrăcăminte, în caz de trebuință și de bluza de pompier.

În petiție sunt încât a să înșira: locul de parținere al petentului, starea părinților, locuința lor, numărul fraților și vârsta lor, mai departe că orfan e sau ba. Petițiunile adresate ministrului de agricultură ung. reg. trebuie trimise la Cluj până la 15 Iulie.

Inscrierile să fac din 1—8 Octombrie. Eventuale informații sunt a se cere dela direcția institutului (director: Dr. Szentkirályi Ákos).

„Geogeană”. institut de credit nou înființat la Geoagiul de jos, — își va putea începe în curând activitatea — scrie „Liberitatea” — căci zilele astea i-au sosit Statutele întărite de tribunal.

Școala agricolă din Lugoș are cam 30 învățăcei, aproape toți fii de țărani români Bănăteni, cari parte sunt stipendiștii capitalului gr.-cat din Lugoș, parte ai comunității de avere din Caransebes, iar alții fii de țărani cu dare de mână, cari își trimit băeții acolo, ca să-și însușească modul unei culturii raționale al pământului și al prășirei vitelor și să se facă economi harnici, ori să-și găsească altii aplicare pe la domenii sau moșiile mari. Ca să fie cineva primit, trebuie să fie trecut de 16 ani și să nu fi împlinit 19, să fie bine dezvoltat și deplin sănătos, să aibă 4 clase primare. Cursul ține doi ani, în care timp fiecare se poate cvalifica destul de bine,

de oarece aproape ei înșiși administrează moșiile de pe lângă școală, tot ei îngrijesc și de toate soiurile de vite și le vor ajuta zileri, numai când e lucrul de lucru mai înțepit, ca la secerat, îmblătit, etc. În fiecare an în Septembrie se dă examinația la curs să împarte în teorie și practică. Cea dintii ține patru ore năime prânz, în fiecare zi, iar cea din urmă diminea d. p., Sâmbăta însă e timp de odihnă.

Reuniunea regnicolară a studenților pentru a înlesni cultura albiilor și îndeosebi pentru a feri pe oamenii lipsiți de mijloacele de oarece che ne folositoare când cu începerea stupării a luat în mână fabricarea și vinderea cochete bune și ieftine și a tuturor unor trebuincioase la cultura rațională a albiilor, ca unelte de oțel, mașini de țesut, mierea, prese pentru gătirea fagurilor artificiali, vase pentru miere, faguri artificia etc. Aceste obiecte să pot procura mai ușor și mai bune decât ori unde dela numita uniune (Budapest, VII., str. Damjanic 34/b), Catalogul ilustrat al reuniunii să mite la cerere ori cuț gratuit. Reuniunea îngrijește gratuit și de vinderea mierii, cerii, asigură prețul de vînzare și îngrijește tot gratuit și de fagurile trebuincioase pe transportul mierii. În anul trecut reuniunea a plătit membrilor sîi pentru miere și 100.000 coroane.

Licitațiune minuendă.

Pe baza încuviințării Ven. Com. diecesan din Arad 30 Maiu (12 Iunie) Nr. 3200 se escrie licitațiune pentru vinderea sf. bisericii gr.-or. rom. din Șiria (com. Arad), cu prețul de esclamar general 8196 cor. 25 fil.

Licitațiunea verbală și cu ofertele chise se va ținea la 12/25 Iunie la orele 10 a. m. în casa bisericii.

Planul: specificarea de spese se va vedea la subsemnatul conducător al parohiei parohial și la arhitectul I. Nig (Atzél Péter u. 1 sz.)

Cel-ce voește a primi lucrarea a depună un vadiu de 100/0 în bani galici.

Șimand, 2/15 Iunie 1904.

Augustin Beleş, cond. oficiului parohial.

INSERȚIUNI ȘI RECLAME.

100 bucăți

de

Propise de școală

cunoscută peste tot locul, costă una coroa pe lângă trimiterea anticipativă a plus porto poștal de 30 fileri expedite se face franco sub legătură în bloc pentru a fi scutite contra frângerii: 100—750 bucăți francarea se face pe 72 fileri. Cu rambursă spesele de expedite sunt cu mult mai mari.

Biuroul de administrațiune

Ingusz I és Fia

Arad

Editor-propietar: George Nichin
Redactor responsabil: Ioan Russu-Șirint

BANII

Pe lângă modurile de plată de mai jos, prin intervenția biroului nostru se pot căpăta împrumuturi ipotecare replătibile în anuități, pe posesiuni fonciare, case în orașe, mai departe credit personal preoților, ofițerilor, funcționarilor de stat și particulari, comercianților, industriașilor și pensionaților pe lângă replătire în 5-20 ani, cu garanții ori fără garanții, în cel mai scurt timp și pe lângă cea mai perfectă discrețiune. Remunerarea noastră modestă numai după atingerea scopului, decursiv va fi plătită. Documentele necesare cancelaria noastră le câștigă pe propriile ei spese, cari spese vor fi plătite asemenea decursiv.

A) Favorurile extra ordinare mai noi a împrumuturilor câștigate prin intervenția noastră:

1. Informațiunile sunt ieftine.
2. Detrageri puține.
3. Depurările să descriu anual din datorie și interesele vin socotite numai după sumele reduse și interesele și capitalul se poate depura laolaltă.
4. După întârziere motivată de plătire, amendă nu se plătește.
5. La dorință după rate vine incassatorul acasă, ori se pot plăti prin cheque postal nefrancat.

B) Favorurile extraordinare a împrumuturilor noastre cu depurare pe quartale:

1. Sunt foarte ieftine, pentru-că suma plătită la cuartal se detrage imediat din datorie și debitorul totdeauna plătește după starea faptică a datoriei interesele.
2. Cvotele aduceau un venit de regulă de 8% și dividendă în urma circulațiunii uriașe se mai poate urca an de an; asemenea anual se escotentază.
3. Cvotele pe lângă abdicere prealabilă se rescumpără în suma lor totală.
4. Un astfel de împrumut se achită cel mult în 2 1/2 ani, după care ori-ce obligământ de plată încetă.

C) Favorurile extraordinare a împrumuturilor noastre ipotecare:

Depurare de 15 ani	4-75%	După mărirea sumei împrumutate.	Depurare de 40 ani	8-15%	După mărirea sumei împrumutate.
" 29	4-0%		" " 46	2-96%	
" 30	3-75%		" " 50	2-85%	
" 32	3-50%		" " 60	2-65%	
" 33	3-30%		" " 65	2-33%	
" 35	3-25%	" " 70	2-30%		

În plăți se cuprinde nu numai interesele și spesele de administrare ci și depuratiunea din capital.

— Birou aradan de informațiuni. —

Poseșori KLONDA și SZATMÁRY
ARAD, Strada Salacz Nr. 3.

Cel mai preferit, mai bun mijloc de colorare a părului e
MELANOGENE
în culoare neagră și brună.

Cu preparatul acesta escelent și nevinovat, pînă la barbă, mustați în cinci minute se pot colora în negru ori brunet. Culoarea e constantă și nu se poate osebi de culoarea naturală, nici cu săpun, nici apă caldă, nu se șterge și nu murdărește.

E nesticăcios și modul de folosire foarte simplu.
Prețul 2 cor. 80 fl. 244

Orice pînă la carunt își recapătă culoarea naturală prin folosirea preparatului

Hair Regenerator alui Földes

Acesta nu e farbă, ci un preparat care redă frumusețea naturală a părului. Astfel părul blond devine iar blond, cel brun-brun, cel negru-negru. Prețul 2 cor.

Pentru a face părul blond.

Preparatul acesta, în câteva minute putem prefăce orice pînă la culoare stăt de plăcintă, aurie, în culoarea căneșii, ori cenușie, ori în vre-o altă culoare blondă, fără a ataca părul. — Prețul stie a mică 1 cor., stie a mare 2 cor. Rugăm a fi cu atenție la marcă.

G. FÖLDES KELEMEN

FARMACIA ȘI LABORATORIUL CHIMIC, ARAD.
Telefon Nr. 111.

PUMPE DE VIN

reg. ung. priv. și țevi de gumi calitatea cea mai bună.
Din cilindrul pompei se scurge vinul până la cel din urmă strop, ear sâmburul de struguri, coaja și alte părți necurate se îndepărtează numai de cât, prin asta pompa nu se strică și nici vinul nu se poate strica. Pentru funcționarea pompei se dă o garanță pe 3 ani (reparație gratuită).

PUMPE DE FOC

cu ventiluri rotunde. Pentru comune foarte potrivite, de oare ce la întreținutarea de apă nesposă ori murdară nu abzie serviciul. Pentru funcționarea regulată a mașinei se primește garanție pe 3 ani (reparație gratuită). Șurube potrivite unitare și țevi de căneșă din launtru captușite cu gumi cu prețurile cele mai ieftine.

Fântâni cu țevile trebuincioase în preț de fabrică.

HÖNIG OTTO

fabricator de pompe reg. ung. priv. 253
Arad, Itákóczy-utca 27. sz.
Stropitori de vie se primesc spre reparare.

În binevoitoarea atențiune a publicului din provincie

Hotel Nádor

ARAD, Andrassy-tér Nr. 4.

Odăi curate și arangiate din nou dela 1-60 cor. în sus
Serviciu prompt și ireproșabil.

218 **TÖRÖK MÁRTON**
proprietarul hotelului.

Nou privilegiu maghiar!

RADIU

Corpuri candescente de gaz
(ciorapi)

Cu deosebire durabile
Intenzitate permanentă!
Se poate căpăta la 259

SZALKAI ÁRMIN

Weitzer János utca 7. szám.
Primește manipularea și îngrijirea de aranjamente complete conform acordului și pentru prețuri echitabile.

Bani!

**Intreprinderea pentru exoperarea de credit fonciar exoperează
timpul cel mai scurt**

Imprumuturi

pe lângă condițiunile cele mai culante pe seama

Funcționarilor

de stat, comitatensă, orășenesti și de tren, profesorilor, oficerilor, și ori-cărui pensionat foști funcționari se acorda împrumutul cel mai mare posibil pe lângă amortisațiune de 10, 12, 15, 20 ani cu 7% fără cambiu, și numai pe obligațiune.

Conspect

despre împrumuturile cari se pot da:

funcționarilor cu salar de 1800 coroane pot căpăta circa 1500 coroane.

"	"	"	"	2000	"	"	"	"	3000	"
"	"	"	"	2200	"	"	"	"	4000	"
"	"	"	"	2400	"	"	"	"	6000	"
"	"	"	"	2600	"	"	"	"	6500	"
"	"	"	"	2800	"	"	"	"	6800	"
"	"	"	"	3000	"	"	"	"	7000	"
"	"	"	"	4000	"	"	"	"	10000	"
"	"	"	"	5000	"	"	"	"	12000	"
"	"	"	"	6000	"	"	"	"	14000	"

În epistolele de recercare este a se scrie apriat: condițiunea (starea), salarul și anii împliniți în serviciu. Astfel de împrumuturi se liquidează în 14—20 zile. — De asemenea se liquidează pe seama clienților demni de credit împrumuturi dela 500 cor. până la cel mai mare

Imprumut de cambiu

pe lângă amortizație dela 1—5 ani, ori pe lângă replătire lunară ori trimestrală.

Liquidăm împrumuturi ipotecare până la 60—70% a valorii cu 3½ și 4% pe moși și case mai mari cu chirie din provincie. La epistolele de recercare e a se aclude conspect despre venitul dela chirie și extrasul de pe planșă funduală (la case); coala catastrală și extrasul cărții funduare (la moși).

În ori-ce afacere de împrumut dau deslușirile necesare gratuit. La recercări epistolare este a se aclude și timbru pentru

Adresa:

CZIGLER SĂNDOR

Intreprindere de exoperare de împrumuturi fonciare.

BUDAPESTA, VIII, Rákóczi-utca 2. szám.

Membrul „Federațiunii regnicolare a exoperatorilor de bani și imobile.

FIRMA IMPROTOCOLATA.

ARAD, Tipografia George Nichin.